इति तिथ्यादितत्त्वम् । * । न्यायग्रन्थविशेषः । तस्य द्वितीयश्लोको यथा,—

"अयं नाकुलसुज्ज्वलो गुणगणः कर्म्माधिकं साध्यते
जातिर्विप्लुतिमागता न च पुनः साध्या विशेषस्थितिः ।
सम्बन्धः सहजो गुणादिभिरयं यत्नास्तु सत्प्रीतये
वाग्वीचा नयवेश्मकर्म्मकुशला श्रीन्यायलीलावती ।"

इति मल्लनमिश्रः ।

लीलोद्यानं, क्ली, (लीलार्थसुद्यानम् ।) देववनम् । इति त्रिकाण्डशेषः । (यथा, कथासरित्सागरे । १०९ । ४१ ।

"अथ मानससुस्नाता देवर्षिव्रातसेवितम् ।
अतीव गन्धर्वैश्च लीलोद्यानं द्युयोषिताम् ।")

लुक्, [च्] पुं, लोपः । यथा । स्वमोर्लुक् स्त्रीवात् परयोः स्वमोर्लुक् स्यात् । इति सुग्धबोधव्याकरणम् ।

लुक्कायितः, त्रि, (लुक् कायस्य यस्य तादृग् इवाचरतीति । लुक्काय + क्विप् । ततः क्तः ।) अन्तर्हितः । यथा । अन्तर्धानं लुक्कायनमिति यावत् । यथा गुरोरन्तर्द्धत्ते शिष्यः निलीयते पलायते लुक्कायते लुक्कायतीति लुक्कापनयनेऽपि लुक् । लुक् कायः शरीरं यस्य स लुक्कायः ततः स इव आचरतीति क्वौ साध्यम् । इति कारकटीकायां दुर्गादासः । कर्म्मणि क्तप्रत्येन निष्पन्नोऽयम् ।

लुक्कुरः, पुं, क्रोडक्रः । इति रत्नमाला ।

लुख, इ क भावकार्थे । इति कविकल्पद्रुमः । (चुरा०-पर०-अक०-सक०-च-सेट् ।) इ क, लुक्खयति । भा दीप्तिः । यद्वार्थो निकेतनहिंसाबलदानानि । इति दुर्गादासः ।

लुख, अपनयने । इति कविकल्पद्रुमः । (भ्वा०-पर०-सक०-सेट् ।) सोऽलुखीत् कर्म्मनाशिकम् । इति दुर्गादासः ।

लुट, विलोटविलोडनयोः । इति कविकल्पद्रुमः । (भ्वा०-पर०-विलोटे अक०-विलोडने सक०-सेट् ।) लोटति । इति दुर्गादासः ।

लुट, इ त्रुटौ । इति कविकल्पद्रुमः । (भ्वा०-पर०-सक०-सेट् ।) इ, लुण्टयते । त्रुटिचौर्य्यम् । इति दुर्गादासः ।

लुट, ल ह य विलोटविलोडनयोः । इति कविकल्पद्रुमः । (दिवा०-पर०-विलोटे अक०-विलोडने सक०-सेट् ।) ल, अलुटत् । ह, अलूलुटत् अलुलोटत् । य, लुट्यति । विलोटः सम्बन्धीभावः । तत्र लुट्यन् सम्बन्धो भुवि रीरदावान् । इति भट्टिः । विलोडने लुट्यत्प्रावकान् दुर्गान् कपाटानि च लोटति । इति हलायुधः । इति दुर्गादासः ।

लुट, ल ड दीप्तिप्रतिघातयोः । इति कविकल्पद्रुमः । (भ्वा०-आत्म०-अक०-पुनर्हनने सक०-सेट् ।) ल, अलुटत् । ड, लोटते । प्रतिघातिः शोकादिना पतनं पुनर्हननं वा । इति दुर्गादासः ।

लुट, क भासे । इति कविकल्पद्रुमः । (चुरा०-पर०-अक०-सेट् ।) क, लोटयति । भासो दीप्तिः । इति दुर्गादासः ।

लुठ, उपघाते । इति कविकल्पद्रुमः । (भ्वा०-पर०-सक०-सेट् ।) लोठति । इति दुर्गादासः ।

लुठ, इ गत्यालस्यस्त्रैयखोटे । इति कविकल्पद्रुमः । (भ्वा०-पर०-सक०-अक० च-सेट् ।) इ, लुण्ठते । आलस्यं मन्दीभावः । स्त्रैयं चौर्य्यम् । लोटः खोडनम् । इति दुर्गादासः ।

लुठ, ल ड प्रतीघाते । इति कविकल्पद्रुमः । (भ्वा०-आत्म०-सक०-सेट् ।) ल, अलुठत् । ड, लोठते । इति दुर्गादासः ।

लुठ, क चौर्य्ये । इति कविकल्पद्रुमः । (चुरा०-पर०-सक०-सेट् ।) क, लोठयति । इति दुर्गादासः ।

लुठ, ग्रि लोटे । इति कविकल्पद्रुमः । (तुदा०-पर०-अक०-सेट् ।) ग्रि, लुठति अलुठीत् लुलोठ । लोटः सम्बन्धीभावः । हारोऽयं हरिदाचीर्णो लुठति स्तनमण्डले । इति दुर्गादासः ।

लुठनं, क्ली, (लुठ लोटे + ल्युट् ।) अश्वस्य भूमौ पुनः पुनः श्रमोपहननम् । लोटा इति गड़ागड़ि इति च भाषा । तत्पर्य्यायः । वेल्लनम् २ । इति त्रिकाण्डशेषः ।

लुठितः त्रि, (लुठ + क्तः ।) सुदुर्भुवि पराहतः । श्रमग्लान्यर्थं पुनःपुनर्भूमौ लुठितोऽश्वः । तत्पर्य्यायः । उपाहतः २ । इत्यमरभरतौ । वेल्लितः ३ । इति शब्दरत्नावली । अपाहतः ४ पराहतः ५ । इति हेमचन्द्रः । (यथा, कथासरित्सागरे । १०२ । ७७ ।

"ग्रिलाकलापो लुठितः किमञ्जनगिरेरयम् ।
किमुताकालकल्पान्तमेघौघः पतितो भुवि ।")

लुड, मन्थे । इति कविकल्पद्रुमः । (भ्वा०-पर०-सक०-सेट् ।) लोडति । मन्थो विलोडनम् । इति दुर्गादासः ।

लुड, ग्रि संवृतौ । खेदे । इति कविकल्पद्रुमः । (तुदा०-पर०-सक०-सेट् ।) ग्रि, लुडति अलुडीत् लुलोड । इति दुर्गादासः ।

लुण्ट, कि अवज्ञाचौर्य्ये । इति कविकल्पद्रुमः । (चुरा०-पक्षे भ्वा०-पर०-सक०-सेट् ।) इत्यनकारप्रकृतिः टयोगान्मूर्द्धन्यः । तेन भ्वादिपक्षे यगादौ तङ्गोपे लुण्टत इत्यादि । कि, लुण्टयति लुण्टति । इति दुर्गादासः ।

लुण्टकः, पुं, (लुण्टतीति । लुण्ट + ण्वुल् ।) ग्रामविशेषः । नन्दा इति भाषा । तत्पर्य्यायः । मालवः २ । इति शब्दचन्द्रिका ।

लुण्टा, स्त्री, (लुण्ट + अङ् । टाप् ।) लुठनम् । इति काचित् शब्दरत्नावली ।

लुण्ठाकः, पुं, (लुण्टतीति । लुण्ट + "अल्पभिक्षुकलुण्टतरः वाकन् ।" ३ । २ । १५५ । इति वाकन् ।) चौरः । लुटधातोः वाकप्रत्ययेन निष्पन्नः ।

लुण्ठाकी, स्त्री, (लुण्ठाक + विभाषा ङीप् ।) चौरा स्त्री । इति सुग्धबोधव्याकरणम् ।

लुण्ठकः, त्रि, (लुण्ठतीति । लुण्ठ + ण्वुल् ।) स्तेयकारकः । लुटेरा इति भाषा । यथा,—

"ये चौरा वह्निना दग्धा गरदा ग्रामलुण्ठकाः ।
सारमेयादने ते वै पाद्यन्ते पातकान्विताः ।"

इति पाद्मे पातालखण्डम् ।

लुण्ठनं, क्ली, (लुण्ठ + ल्युट् ।) लुठनम् । इति काचित् शब्दरत्नावली । (यथा, देवीभागवते । ५ । ९ । १८ ।

"हरणं लुण्ठनं तद्वत् तत्पत्नीनां नराधिप ! ।")

लुण्ठा, स्त्री, (लुण्ठ + अङ् । स्त्रियां टाप् ।) लुठनम् । इति काचित् शब्दरत्नावली ।

लुण्ठाकः, पुं, (लुण्ठ + वाकन् ।) काकः । इति त्रिकाण्डशेषः । (चौरः । यथा, कलाविलासे । १ । २ ।

"विप्रोऽभिसारिकायां भवनगवस्त्राटिकप्रभाविकरः ।
यत्र विराजति रजनीतिमिरपटप्रकटलुण्ठाकः ।")

लुण्ठी, स्त्री, लुठनम् । इति काचित् शब्दरत्नावली ।

लुण्ड, क चौर्य्ये । इति कविकल्पद्रुमः । (चुरा०-पर०-सक०-सेट् ।) क, लुण्डयति । इति दुर्गादासः ।

लुण्डिका, स्त्री, (लुण्डी । स्वार्थे कन् । ततष्टाप् ।) न्यायसारिणी । इति हारावली । एकत्र वेष्टितमेखलोमादिः । लुडि इति लुटि इति च भाषा । यथा,—

"सैन्धवञ्च हताभ्यक्तं ताम्रभाजनमातपे ।
प्रतप्तमर्कया दृष्टं तन्मलञ्च समाहरेत् ।"

ताम्रभाजने हतं सैन्धवं दत्त्वा रौद्रे तप्तं कृत्वा मेखलोमलुण्डिकया दृष्टा मलयहं कृत्वा तेन अञ्जयेत् । इति भैषज्यरत्नावली ।

लुण्डी, स्त्री, न्यायसारिणी । इति त्रिकाण्डशेषः ।

लुण्ड, इ कुत्से । इति कविकल्पद्रुमः । (भ्वा०-पर० सक०-सेट् ।) इ, लुण्डयते । कुत्सो वधक्रोधौ । इति दुर्गादासः ।

लुप, ऋ ग्र प ल भ औ छेदे । इति कविकल्पद्रुमः । (तुदा०-उभ०-सक०-अनिट् ।) ऋ, अलूलुपत् अलुलोपत् । ग्र प भ, लुम्पति लुप्यते । ल, अलुपत् । औ, लोप्ता । इति दुर्गादासः ।

लुप्, इर् य युपि । इति कविकल्पद्रुमः । (दिवा०-पर०-अक०-सेट् ।) इर्, अलुपत् अलोपीत् । अस्मात् प्रयाहिलाभिर्यं ङ इत्यन्ते । य, लुप्यति । युपि आकुलीभावे । प्रातुं लुप्यति लावण्यं नेत्राञ्जलिपुटैर्नरः । इति हलायुधः । इति दुर्गादासः ।

लुप्, पुं, (लुप् छेदे + क्विप् ।) लोपः । यथा । अभोभगोऽघोऽपूर्वस्य योऽशि लुप् । इति सुग्धबोधव्याकरणम् ।